

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **O. K. D.**, zastoupeného Mgr. Viktorem Klímou, advokátem se sídlem Melantrichova 477/20, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 8. 2018, č. j. OAM-606/ZA-ZA11-ZA08-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 8. 2019, č. j. 1 Az 52/2018-36,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 8. 2019, č. j. 1 Az 52/2018-36, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 9. 8. 2018, č. j. OAM 606/ZA-ZA11-ZA08-2017, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti ani řízení o žalobě.
- IV. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ani řízení o žalobě.
- V. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátu Mgr. Viktoru Klímovi, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **8.228 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před správním orgánem

[1] Žalobce byl dne 25. 7. 2017 předán z Norska do České republiky v rámci tzv. dublinského řízení. Jako důvod své žádosti o mezinárodní ochranu žalobce uvedl, že není členem žádné politické strany, ale podporuje stranu Oromská osvobozenecká fronta (*Oromo Liberation Front*, dále jen „OLF“). Účastnil se demonstrací a aktivně distribuoval propagační materiály.

[2] K žádosti o udělení mezinárodní ochrany uskutečnil žalovaný se žalobcem dva pohovory dne 3. 8. 2017 a dne 7. 3. 2018. Dne 26. 1. 2018 byl žalobce seznámen se spisovým materiálem. Vše se uskutečnilo za přítomnosti tlumočnicka amharského jazyka. Dne 23. 7. 2018 byla žalobci dána možnost k dooznání se s podklady pro rozhodnutí a k vyjádření se k jejich obsahu, kterou žalobce využil. Žalobce však v průběhu odmítl pokračovat ve správním úkonu v jazyce amharském z důvodu, že ne všemu rozumí a sdělil, že požaduje pokračování správního řízení v oromském jazyce. Vznese námitku, že oromský jazyk požadoval v průběhu celého řízení a v této záležitosti obdržel na svůj dotaz odpověď z Organizace na pomoc uprchlíkům. Správní orgán dal žadateli k doložení předmětné písemnosti lhůtu do 27. 7. 2018. Dne 26. 7. 2018 žalovaný obdržel dvě žádosti žalobce ohledně požadavku na změnu tlumočnicka (jednu ze dne 16. 1. 2018 a druhou ze dne 24. 7. 2018), včetně jeho vlastního návrhu na konkrétního tlumočnicka, který by mohl následný správní úkon tlumočit.

[3] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalovaný považoval žadatelův požadavek na změnu tlumočnicka za účelově vznesený ve snaze prodloužit dobu správního řízení, neboť během žádného z prováděných správních úkonů žalobce nezmínil, že by tlumočnickovi nerozuměl.

[4] Ve věci samé žalovaný uvedl, že kdyby státní orgány v jeho vlasti skutečně pronásledovaly členy a podporovatele OLF takovým způsobem, jak žalobce tvrdí, jeho situace by byla nepochybně odlišná, než ve které se nacházel. Přestože žalobce podporuje OLF (účastnil se demonstrací, připravoval a distribuoval propagační materiály) nebyl nikdy z ničeho obviněn, ve vlasti se živil jako podnikatel, v čemž mu nebyly činěny žádné překážky, a důvodem k odjezdu ze země byla domovní prohlídka, při které měly být nalezeny násilím odcizené střelné zbraně. Dle názoru žalovaného, pokud se do přechovávání nelegálně držených a odcizených zbraní členy a podporovateli OLF žalobce (jenž během své výpovědi navíc opakovaně deklaroval, že se násilí používaného stranou OLF neúčastnil) vědomě zapojil, navíc poté, co se o něj samotného měly zajímat bezpečnostní složky, musel si být vědom možných následků. Nadto žalovaný konstatoval, že kdyby tomu tak skutečně bylo a o žalobce, jeho činnost a případnou podporu OLF se dlouhodobě zajímala státní bezpečnost, pozice jeho i jeho rodiny, která měla být také vyslychána, by byla především po zabavení zbraní zcela odlišná. Žalobce však až do odjezdu z vlasti nebyl za svoji podporu a propagaci strany OLF (vládou prohlášené za teroristickou) státními orgány nijak postižen.

[5] Žalovaný především poukázal na nesrovnalosti ve výpovědích žalobce, který nejprve sdělil, že zbraně přechovával on spolu s dalšími čtyřmi lidmi a bydlel sám. Během doplňujícího pohovoru pak svoji výpověď zcela změnil a uvedl, že bydlel pouze s rodiči nebo se strýcem, u něhož se našly odcizené střelné zbraně, a zcela vyloučil, že by mu byly známy bližší podrobnosti. Žalovaný rovněž konstatoval, že žalobce si navzdory všem tvrzeným skutečnostem bez potíží vyřídil doklady k odjezdu ze země a v době vyhlášeného výjimečného stavu prošel pasovou kontrolou a vycestoval ze země z hlavního letiště v Addis Abebě. Žalovaný rovněž upozornil na informaci ČTK ze dne 5. 6. 2018, podle které byl téhož dne v Etiopii zrušen výjimečný stav. Dále poukázal na zprávu ČTK ze dne 7. 8. 2018, kterou správní orgán obdržel až po dooznání žalobce s podklady pro vydání rozhodnutí a ze které mj. vyplývá, že etiopská vláda podepsala dohodu o ukončení bojů s OLF.

II. Posouzení věci městským soudem

[6] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou Městský soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem zamítl.

[7] Městský soud uvedl, že žadatel o mezinárodní ochranu nemá právo výhradně na tlumočníka, který hovoří jeho mateřským jazykem. Postačuje, pokud je zajištěn tlumočnický pro jazyk, v němž je žadatel schopen se dorozumět a jasně komunikovat. Žalobce sám při podání žádosti o mezinárodní ochranu amharštinu označil jako jeden z jazyků (vedle oromštiny), v němž je schopen se dorozumět. V průběhu pohovorů ani při seznámení s podklady pro rozhodnutí dne 26. 1. 2018 žalobce přitom nezmínil, že by ustanovenému tlumočnickovi nerozuměl. Soud proto neshledal pochybení v postupu správního orgánu, který zamítl žalobcovu žádost o změnu tlumočníka.

[8] Pokud jde o námitku týkající se důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, městský soud shrnul rozhodné skutečnosti z pohovorů žalobce. Žalobce v rámci správního řízení mimo jiné uvedl, že se na podporu OLF účastnil čtyř demonstrací. Po demonstraci v Addis Abebě v srpnu 2016 byl zadržen na 18 dní a mučen. Byl bit do ruky, nechali ho klečít v písku nebo ve studené vodě. Následně byl bez obvinění propuštěn. Po poslední demonstraci v Bishoft žádné potíže neměl. Následně měl být zabit jeho strýc a měla být u něj doma v listopadu 2016 provedena domovní prohlídka, při níž státní bezpečnost našla ukryté zbraně. Poté se měl žalobce začít skrývat. Při prvním pohovoru žalobce správnímu orgánu sdělil, že poté, co se odstěhoval od rodičů, bydlel sám. Zbraně u něj nechali kamarádi, kteří také podporovali OLF a neměli je kam schovat. Při druhém pohovoru ale žalobce uvedl, že bydlel se strýcem, který byl zavražděn před provedenou domovní prohlídkou. Ukryté zbraně i domovní prohlídka měly souviset s jeho strýcem.

[9] Pokud jde o údajné mučení žalobce, městský soud uvedl, že žalovaný tvrzení žalobce nezpochybnil, a proto je třeba z této výpovědi vycházet. Co se týče účasti na demonstracích, žalobce vypovídal ve správním řízení konzistentně. Tvrzené mučení (fyzické násilí, klečení v písku, povinnost být ve studené vodě) je bezpochyby jednání, které dosahuje úrovně pronásledování. Městský soud tak na rozdíl od žalovaného shledal, že zadržení žalobce z důvodu účasti na demonstraci na podporu strany OLF v srpnu 2016 a jeho následné mučení bylo pronásledováním. Poté mělo dojít k údajné domovní prohlídce v bytě žalobce, kde uchovával zbraně. Ohledně těchto událostí se městský soud ztotožnil se žalovaným, že výpověď žalobce vykazuje značné rozpory a v tomto ohledu ji nelze označit na věrohodnou. I pokud by výpověď žalobce byla pravdivá, podle městského soudu nelze provedenou domovní prohlídku za účelem zabavení nelegálně držených zbraní považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Do činnosti jakéhokoli státu spadá rovněž předcházení, zabránění a trestání trestné činnosti, což přechovávání nelegálně držených zbraní nepochybně je. I pokud by soud tvrzení žalobce jako věrohodné shledal, zmíněné jednání (domovní prohlídka) nenaplňuje znaky pronásledování. Spojitost domovní prohlídky s aktivitami strýce žalobce není věrohodná. Pronásledování žalobce za jeho podporu OLF tak bylo podle městského soudu omezeno na sice velmi vážné, ale pouze ojedinělé jednání (zadržení a mučení). Žalobce nebyl nikdy z ničeho obviněn, neměl žádný problém s obstaráním víza, ani s vycestováním ze země. Pokud po něm státní složky pátraly, je jen málo pravděpodobné, že by žalobce získal vízum bez jakýchkoliv problémů.

[10] V neposlední řadě městský soud zdůraznil, že odůvodněnost obav z pronásledování je třeba posuzovat do budoucna. Je proto třeba posoudit, zda jsou obavy žalobce, založené na jeho zkušenosti se zadržením a mučením, v případě návratu do země odůvodněné. Žalovaný za tímto účelem shromáždil informace o zemi původu žalobce. Městský soud uvedl, že dle zprávy ČTK přestal dne 5. 6. 2018 platit v Etiopii výjimečný stav. Etiopská vláda podepsala dohodu o ukončení bojů s OLF. OLF byla rovněž vyřazena ze seznamu teroristických organizací, na němž figurovala od roku 2008. Od března 2018 je premiérem Abiy Ahmed z politické strany etnika Oromů. Od jeho nástupu do funkce panuje relativní stabilita a klid. Ze zprávy MZV ČR

ze dne 12. 6. 2018 vyplývá, že hlavní představitel *Oromo Democratic Front*, která vznikla odtrhnutím z OLF, se vrátil po 25 letech z exilu, aby diskutoval podmínky návratu na politickou scénu. Rovněž došlo k propuštění 575 politických vězňů. Bylo zastaveno trestní stíhání proti významnému oromskému aktivistovi a řediteli *Oromo Media News*. Vláda a opozice vedou dialog a veškeré dříve nelegální aktivity opozice jsou pardonovány, a to i zpětně. Z uvedeného je podle městského soudu zřejmé, že v Etiopii došlo od roku 2018 k podstatným politickým změnám a reformám. Z důvodu těchto změn již není přiměřeně pravděpodobné, že by byl žalobce za podporu OLF pronásledován. Žalobci rovněž za jeho podporu OLF nehrozí trest smrti ani jiná vážná újma, která by odůvodňovala přiznání doplňkové ochrany.

[11] Městský soud rovněž nepřisvědčil námitce, že by informace o zemi původu shromážděné žalovaným byly neobjektivní Česká tisková kancelář (ČTK) je národní tisková a informační agentura, která je politicky a ekonomicky nezávislá. Není proto důvod zpochybňovat informace uvedené ve zprávě ČTK ze dne 5. 6. 2018. Žalobce neuvádí, v čem má být daná zpráva neobjektivní. Neodkázal na žádnou aktuální zprávu, která by uváděla opak nebo uvedené závěry vyvracela.

III. Obsah kasační stížnosti

[12] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) blanketní (neodůvodněnou) kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), kterou soudem ustanovený zástupce rozsáhle doplnil. Nejvyšší správní soud pro stručnost rekapituluje pouze její podstatný obsah. Stěžovatel důvody přijatelnosti a důvodnosti kasační stížnosti spatřuje zejména v následujících skutečnostech.

[13] Žalovaný v napadeném správním rozhodnutí ve vztahu k tvrzením stěžovatele o účasti na aktivitách opoziční OLF a na demonstracích shledal, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že vyvíjel ve své vlastní činnosti směřující k uplatňování politických práv a svobod, za kterou by byl azylově relevantním způsobem pronásledován. Městský soud pak k námitce stěžovatele napadené rozhodnutí nezrušil, a to i přesto, že uvedený závěr žalovaného je v hrubém rozporu se zjištěným skutkovým stavem a příčí se ustálené rozhodovací praxi. Stěžovatel odkázal na rozsudky NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, a ze dne 13. 2. 2019, č. j. 9 Azs 381/2018-61. V posledně odkazovaném rozsudku, který se rovněž týkal etiopského žadatele o udělení mezinárodní ochrany, NSS dospěl k závěru, že uvěznění bez soudu je nesporně dostatečně intenzivním zásahem do práv stěžovatele, aby mohlo být označeno za akt pronásledování. Stěžovatel je přesvědčen, že jeho azylový příběh vykazuje shodu v mnoha skutkových okolnostech výše odkazované věci, a proto se domnívá, že jeho kasační stížnost je přijatelná a důvodná. Městský soud nesprávně aplikoval § 12 zákona o azylu.

[14] Stěžovatel dále namítá, že městským soudem a žalovaným byla nesprávně aplikována rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu, reprezentována například rozsudkem ze dne 23. 3. 2005, č. j. 4 Azs 307/2004-63, v němž Nejvyšší správní soud shledal, že se souhlasem účastníka řízení nebo v odůvodněných případech, např. tehdy, je-li mateřtinou účastníka málo rozšířený jazyk, může soud přibrat tlumočnicka z jiného jazyka, který účastník ovládá. Městský soud naopak zastává názor, že podle § 22 zákona o azylu účastník nemá právo na jednání ve svém mateřském jazyce, ale v takovém jazyce, ve kterém je schopen se domluvit. Tato interpretace odporuje jazykovému výkladu § 22 zákona o azylu. Stěžovatel si totiž ještě v průběhu řízení (již při podání žádosti) zvolil jazyk řízení, jeho přání však nebylo vyslyšeno a z důvodu konfrontace s režimem omezení osobní svobody stěžovatel souhlasil s tím, že bude vedeno řízení v jazyce, který zvolil žalovaný. Po řádném poučení se v průběhu správního řízení obrátil písemně na žalovaného a požádal jej o změnu jazyka řízení. Stěžovatel se domáhal vedení řízení ve svém mateřském jazyce a žalovanému dokonce navrhl osobu, která je tohoto jazyka na dostatečné

úrovni znalá, aby byla správním orgánem ustanovena. Žalovaný měl tedy k žádosti stěžovatele změnit jazyk řízení a provést ještě jeden pohovor, kdy by i byly rozptýleny některé rozpory, jež žalovaný ve výpovědi stěžovatele spatřoval.

[15] Městský soud se dále odchýlil od judikatury Nejvyššího správního soudu, když nezrušil napadené rozhodnutí žalovaného pro důvodně namítanou vadu, že žalovaný při hodnocení důvodů pro udělení azylu a doplňkové ochrany nepřihlížel ke skutečnosti, že stěžovatel byl již v minulosti mučen (stěžovatel odkazuje na rozsudek NSS ze dne 16. 5. 2013, č. j. 5 Azs 10/2012-68). Stěžovatel namítá, že tento postup je v rozporu s právem Evropské unie, konkrétně čl. 4 odst. 4 směrnice 2011/95/EU, z něhož vyplývá, že skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy. Městský soud tak rovněž nesprávně aplikoval § 14a zákona o azylu a opomněl, že skutkové podstaty pronásledování a vážné újmy jsou rozdílné.

[16] Městský soud v odůvodnění svého rozsudku nesrozumitelně uvádí, že mučení stěžovatele bylo ojedinělým jednáním. Stěžovatel byl přitom vězněn dvakrát a v obou případech byl mučen. Poprvé během studia na vysoké škole a podruhé v návaznosti na účast na demonstraci v Addis Abebě. Byl-li stěžovatel zadržen a mučen dvakrát, nemůže se jednat o ojedinělý čin, jak konstatoval městský soud. Z tohoto důvodu je podle stěžovatele rozsudek městského soudu vnitřně rozporný a nesrozumitelný pro nedostatek důvodů. Napadený rozsudek je rovněž nesrozumitelný s ohledem na hodnocení, že stěžovateli nehrozí další pronásledování či vážná újma, protože z ničeho nebyl obviněn a obdržel české vízum. Ze zpráv o zemi původu přitom plyne, že v Etiopii dochází ke svévolnému zatýkání a přirozené se o takových aktivitách nevyhotovují listiny, stejně tak nemusí vždy dojít k trestnímu obvinění dotyčného. Už vůbec však nesouvisí otázka získání víza s pravděpodobností dalšího pronásledování nebo vážné újmy. Vízum vydává stát, do kterého hodlá cizinec vycestovat, nikoliv stát, jehož je dotyčný občanem.

IV. Vyjádření žalovaného

[17] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti plně odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a rozsudek městského soudu, které byly vydány v souladu se zákonem a zásadami správního řízení. Žalovaný souhlasí s tím, že v Etiopii není v různých oblastech života dodržování lidských práv na požadované úrovni, avšak každou žádost v této souvislosti je třeba posuzovat individuálně, což se stalo i v tomto případě. Z informací o zemi původu vyplývá, že dne 7. 8. 2018 etiopská vláda podepsala dohodu o ukončení bojů s OLF, vláda tuto stranu také vyřadila ze seznamu teroristických organizací a v září 2018 se z exilu vrátilo do Etiopie vedení OLF, proto v současné době by již stěžovatel ze strany státní moci neměl mít v zemi původu v tomto směru problémy. V Etiopii byl také dne 5. 6. 2018 zrušen výjimečný stav.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

a) Přijatelnost kasační stížnosti

[18] Kasační stížnost je včasná, podaná osobou oprávněnou a přípustná. Jelikož se však jedná o kasační stížnost podanou ve věci udělení mezinárodní ochrany, zabýval se soud v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve tím, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy ve smyslu citovaného ustanovení přijatelná. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká

právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[19] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že byla splněna první a čtvrtá podmínka. Pokud jde o první uvedenou podmínku, soud ve své judikatuře dosud neřešil případ, který by se týkal politické situace v Etiopii po zrušení výjimečného stavu dne 5. 6. 2018 a otázky, zda lze do Etiopie vrátit občana, který již byl v této zemi v minulosti pronásledován. Tato otázka přesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[20] Splněna je rovněž čtvrtá shora uvedená podmínka, neboť napadený rozsudek městského soudu trpí zásadním pochybením, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, v podobě částečné nepřezkoumatelnosti. Městský soud při přezkumu rozhodnutí žalovaného vycházel v části ze skutečností, které nemají oporu ve spise správního orgánu. Spisová dokumentace totiž neobsahuje jednu ze zpráv o zemi původu stěžovatele, na základě žalovaný rozhodl o stěžovatelově žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Konkrétně se jedná o zprávu ČTK ze dne 7. 8. 2018, kterou správní orgán obdržel až po dooznání stěžovatele s podklady pro vydání rozhodnutí. Jedná se sice toliko o dílčí podklad, který ve správním spise absentuje (pouze jednu ze zpráv, z nichž žalovaný a potažmo i městský soud vycházel), nicméně tuto skutečnost je třeba hodnotit v kontextu konkrétních okolností projednávaného případu (viz k tomu v podrobnostech body [23] až [32] níže). Jednou z posuzovaných otázek v této věci byla mimo jiné právě zásadní změna politické situace v Etiopii po zrušení výjimečného stavu dne 5. 6. 2018 a její dopad do práv stěžovatele, který již byl v této zemi původu v minulosti pronásledován a mučen, jak shledal městský soud. Z tohoto důvodu bylo v projednávané věci vyhodnocení aktuální situace v zemi původu stěžovatele obzvláště podstatné.

[21] Nejvyšší správní soud se dále zabýval důvodností kasační stížnosti, kterou posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Zjistil přitom – jak již bylo v bodě [20] uvedeno – že rozsudek městského soudu trpí vadou, k níž je kasační soud povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[22] Kasační stížnost je důvodná.

b) K nepřezkoumatelnosti

[23] Stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu z důvodu jeho vnitřní rozpornosti a nesrozumitelnosti pro nedostatek důvodů. Nejvyšší správní soud nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu z důvodů tvrzených stěžovatelem (viz bod [16] výše) neshledal. Rozsudek městského soudu je odůvodněn relativně stručně, avšak nedostatkem důvodů netrpí. Je sice pravdou, že městský soud v odst. 34 rozsudku konstatoval „ojedinělost jednání“ toliko s poukazem na zadržení a mučení stěžovatele v srpnu 2016 v návaznosti na jeho účast na demonstraci v Addis Abebě (a nepoukázal již v odůvodnění svého rozsudku výslovně na předchozí zadržení stěžovatele v době jeho studií na vysoké škole), tato skutečnost sama o sobě však napadený rozsudek nečiní nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů nebo pro nesrozumitelnost. Stejně je tomu i v případě poukazu městského soudu na skutečnost, že se stěžovateli podařilo obstarat vízum a bez problémů vycestovat z Etiopie. Nejvyšší správní soud sice souhlasí se stěžovatelem, že městský soud v odůvodnění svého rozsudku zdůraznil určité skutkové okolnosti (oproti jiným, které zdůrazňuje stěžovatel), to však ještě samo o sobě pro závěr o nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů či nesrozumitelnost nestačí. Stěžovatel zde polemizuje s odůvodněním městského soudu spíše v rovině věcné, nikoliv v rovině nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů či nesrozumitelnosti jeho odůvodnění (k tomu viz dále body [34] a násl.).

[24] Podle konstantní judikatury je rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, pokud z jeho odůvodnění není zřejmé, jakými úvahami se správní orgán řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52). Současně je ovšem nutné zdůraznit, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí z důvodu, že v něm nelze zjistit jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS). Není přípustné institut nepřezkoumatelnosti libovolně rozšiřovat a vztáhnout jej i na případy, kdy se správní orgán námitkami účastníka řízení zabývá a vysvětlí, proč nepovažuje argumentaci účastníka za správnou, byť výslovně v odůvodnění rozhodnutí nereaguje na všechny myslitelné aspekty vznesené námitky. Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, pro které pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů tak má místo zejména tehdy, opomene-li správní orgán či soud na námitku účastníka zcela (tedy i implicitně) reagovat (srov. rozsudky NSS ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016-64, nebo ze dne 8. 11. 2018, č. j. 7 As 311/2018-35). O takovou situaci se v případě napadeného rozsudku nejedná.

[25] Nejvyšší správní soud však z úřední povinnosti zjistil, že zpráva ČTK ze dne 7. 8. 2018 není součástí správního spisu, žalovaný z ní ve svém rozhodnutí přesto vycházel. Prostřednictvím rozhodnutí žalovaného z jejího obsahu podle všeho vycházel i městský soud, ačkoliv na tuto zprávu ČTK výslovně ve svém rozsudku neodkazuje.

[26] Z obsahu rozhodnutí žalovaného vyplývá, že pracoval se dvěma zprávami ČTK, konkrétně ze dne 5. 6. 2018 a ze dne 7. 8. 2018, posledně uvedená zpráva se pak žalovanému dostala ve známost teprve po dooznání stěžovatele s podklady pro vydání rozhodnutí, k němuž došlo dne 23. 7. 2018. Městský soud ve svém rozsudku výslovně odkazuje pouze na zprávu ČTK ze dne 5. 6. 2018, v odůvodnění svého rozhodnutí v odst. 35 konkrétně uvádí následující: „*Dle zprávy ČTK přestal dne 5. 6. 2018 platit v Etiopii výjimečný stav. Etiopská vláda podepsala dohodu o ukončení bojů s OLF. OLF byla rovněž vyřazena ze seznamu teroristických organizací, na němž figurovala od roku 2008. Od března 2018 je premiérem Abiy Ahmed z politické strany etnika Oromů. Od jeho nástupu do funkce panuje relativní stabilita a klid.*“ Informace o tom, že etiopská vláda podepsala dohodu o ukončení bojů s OLF a že OLF byla vyřazena ze seznamu teroristických organizací, na němž figurovala od roku 2008, však není součástí zprávy ČTK ze dne 5. 6. 2018, nýbrž podle všeho jde o zprávu ČTK ze dne 7. 8. 2018, jak vyplývá z citovaného výňatku z této zprávy obsažené v rozhodnutí žalovaného (viz str. 9 odst. 4 a str. 13 odst. 4 jeho rozhodnutí). Tato zpráva přitom není součástí správního spisu žalovaného. Na č. l. 98 správního spisu se nachází zpráva ČTK ze dne 5. 6. 2018, na č. l. 109 správního spisu (tj. časově již po dooznání stěžovatele s podklady pro vydání rozhodnutí) se však opět nachází zpráva ČTK ze dne 5. 6. 2018, nikoliv ze dne 7. 8. 2018.

[27] Z judikatury Nejvyššího správního soudu přitom vyplývá, že absence podkladů, na které se soud odvolává (byť v tomto případě nikoliv výslovně, nýbrž pouze prostřednictvím citace z obsahu těchto podkladů) v odůvodnění svého rozhodnutí, může být důvodem pro nepřezkoumatelnost soudního rozhodnutí, protože soud v takovém případě vydává rozhodnutí na základě skutkových důvodů, které nemají oporu ve spise (viz rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS). Konkrétním pochybením může být například skutečnost, že krajský soud ve svém rozhodnutí vycházel z dokumentu, který správní spis neobsahoval (rozsudek NSS ze dne 26. 6. 2014, č. j. 5 As 73/2013-79).

[28] Nejvyšší správní soud již ve své rozhodovací praxi řešil obdobnou situaci, kdy ve správním spisu rovněž absentovaly podklady pro rozhodnutí o žádosti cizince o udělení mezinárodní ochrany, např. v rozsudcích ze dne 16. 4. 2020, č. j. 1 Azs 28/2020-95, ze dne 28. 1. 2015, č. j. 4 Azs 239/2014-27, či ze dne 31. 7. 2007, č. j. 4 Azs 44/2007-124. Vycházel přitom z důležitosti skutkových podkladů k posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Uvedl, že „[p]rokázání, že je žadatel o udělení azylu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, stejně tak prokázání dalších důvodů uvedených v § 13 a § 14 zákona o azylu předpokládá shromáždění dostatečných skutkových podkladů správním orgánem, z nichž by bylo možno tvrzení žalobce z hlediska jeho důvodnosti posoudit. [...] Azylové řízení má být ze své povahy směřováno k hledání materiální pravdy v maximální spravedlivé možné míře. Zásada materiální pravdy představuje jednu ze základních zásad správního řízení. Účelem této zásady je, aby správní řízení posilovalo důvěru účastníků řízení ve správnost rozhodování. Podle této zásady lze po správních orgánech oprávněně požadovat, aby jejich rozhodnutí byla zákonná, správná a především aby vycházela ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Spolehlivě zjištěný skutkový stav je podmínkou perfektnosti vydaných rozhodnutí. [...] V řízení o udělení azylu má zásada materiální pravdy svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Elementární roli při zjišťování skutkového stavu věci hraje zpráva o stavu dodržování lidských práv v zemi původu žadatele“. Stanovené povinnosti vyplývají přímo z § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve spojení s § 9 zákona o azylu a jejich naplnění je důležitým kritériem při posuzování zákonnosti rozhodnutí. V odkazovaných rozsudcích soud dospěl k závěru, že pokud skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, nemá oporu ve spise, jedná se o vadu, pro kterou měl krajský soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.].

[29] Jak bylo uvedeno výše, v nyní posuzované věci městský soud v odst. 35 odůvodnění rozsudku odkázal na informace, které však předmětem jím odkazované zprávy ČTK ze dne 5. 6. 2018 nejsou. Městský soud musel podle všeho obsah podkladu převzít z rozhodnutí žalovaného, resp. jím výslovně citované zprávy ČTK ze dne 7. 8. 2018, aniž by mohl její pravdivost ověřit přímo z obsahu zmiňované zprávy. Nadto se jedná o zprávu, s jejímž obsahem se stěžovatel již nemohl seznámit, neboť k poslednímu doseznámení s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany došlo dne 23. 7. 2018. V předloženém správním spise navíc uvedená zpráva ČTK ze dne 7. 8. 2018 absentuje (resp. na č. l. 98 i 109 správního spisu se nachází zpráva ČTK ze dne 5. 6. 2018). Přitom nepřichází v úvahu její ztráta, jelikož dle číslování ve správním spise do vydání rozhodnutí o žádosti ve věci mezinárodní ochrany již žádný dokument ve spise nechybí.

[30] Z výše uvedeného vyplývá, že městský soud pochybil, protože nedostál své povinnosti stanovené v § 75 odst. 2 s. ř. s. Městský soud převzal část odůvodnění žalovaného, aniž by ověřil, zda závěry ohledně situace v zemi původu stěžovatele odpovídají podkladům shromážděným ve spisovém materiálu. Správně však měl v souladu s § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného zrušit z toho důvodu, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, neměl oporu ve spise. Pokud soud nevzal tuto vadu řízení před správním orgánem vůbec na zřetel, je nutno i jeho rozhodnutí v této části považovat za nepřezkoumatelné pro jinou vadu řízení [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. K této vadě je přitom Nejvyšší správní soud povinen s ohledem na § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlížet z úřední povinnosti, tedy, i pokud ji stěžovatel výslovně nenamítal.

[31] Nadto soud podotýká, že stěžovatel v žalobě namítal neobjektivitu zprávy ČTK s odkazem na stranu 9 odst. 4 rozhodnutí žalovaného (viz žaloba, strana 3, poslední odstavec). Na straně 9 v odst. 4 rozhodnutí žalovaného je však činěna citace právě ze zprávy ČTK ze dne 7. 8. 2018. Pokud městský soud na tuto námitku reagoval v odst. 36 svého rozsudku konstatováním, že „není důvod zpochybňovat informace uvedené ve zprávě ČTK ze dne 5. 6. 2018“, pak se jeho argumentace míjí s žalobní námitkou, která mířila nikoliv na zprávu ČTK ze dne 5. 6. 2018, nýbrž ze dne 7. 8. 2018 (jakkoliv Nejvyšší správní soud jinak souhlasí se závěrem městského soudu, že stěžovatel v žalobě již neuvedl, v čem konkrétně má být daná zpráva neobjektivní).

[32] Nejvyšší správní soud přitom zdůrazňuje, že ačkoliv se jedná pouze o jeden dílčí podklad a z něj vyplývající informace, pro posouzení věci samé se jedná o podstatné skutečnosti, neboť jednou z posuzovaných otázek v této věci byla mimo jiné právě zásadní změna politické situace v Etiopii po zrušení výjimečného stavu dne 5. 6. 2018, a její dopad do práv stěžovatele, který již byl v zemi původu v minulosti pronásledován a mučen, jak shledal městský soud. Z tohoto důvodu bylo vyhodnocení aktuální situace v zemi původu stěžovatele v projednávané věci obzvláště podstatné. Pokud městský soud shledal, že stěžovatel byl v minulosti v Etiopii pronásledován a mučen, musely zde existovat obzvláště silné a přesvědčivé důvody pro závěr, že již opakování pronásledování žadatele v zemi původu v případě navrácení nehrozí. Takovými důvody sice jistě může být například zásadní (nikoliv pouze přechodná) změna politického režimu v zemi původu. Tyto okolnosti je však třeba mít postaveno na jisto, aby bylo možné udělení azylu skutečně odepřít. Městský soud byl proto povinen závěry žalovaného plně přezkoumat, což se v důsledku shora popsaných skutečností nestalo.

[33] Ačkoliv je rozsudek městského soudu ve shora popsané části nepřezkoumatelný, Nejvyšší správní soud se z důvodu hospodárnosti zabýval rovněž některými dalšími vznesenými kasačními námitkami, které jsou podstatné pro další průběh řízení ve věci. Částečná nepřezkoumatelnost rozhodnutí nebrání přezkumu těch jeho částí, které nejsou touto vadou zatíženy (srov. např. rozsudek NSS ze dne 8. 12. 2009 č. j. 8 Afs 73/2007-111).

c) *K hodnocení věrohodnosti výpovědi stěžovatele, zjištěnému skutkovému stavu a právu na tlumočení*

[34] Stěžovatel předně rozporuje důvody, pro které mu nebyl udělen azyl podle § 12 zákona o azylu, případně doplňková ochrana podle § 14a téhož zákona.

[35] Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec

a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo

b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jebož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

[36] Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jebož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu brozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jebož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.

[37] Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu [z]a vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje

a) uložení nebo vykonání trestu smrti,

b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,

- c) *vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo*
d) *pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*

[38] Podle § 2 odst. 4 zákona o azylu *[p]ronásledováním se rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.*

[39] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) v čl. 9 odst. 1 stanoví, že za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy musí být a) *svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchytil, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).*

[40] Demonstrativní výčet jednání, která mohou představovat pronásledování, pak obsahuje čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice. Jedná se například o tato jednání: *použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí [čl. 9 odst. 2 písm. a) kvalifikační směrnice] nebo právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem [čl. 9 odst. 2 písm. b) kvalifikační směrnice].*

[41] Městský soud na rozdíl od žalovaného s poukazem na zadržení a mučení stěžovatele v srpnu 2016 v návaznosti na jeho účast na demonstraci v Addis Abebě dospěl k závěru, že stěžovatel byl pronásledován. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem městského soudu ztotožňuje, tvrzené mučení po dobu zadržení (fyzické násilí, klečení v písku, povinnost být ve studené vodě) je bezpochyby jednání, které dosahuje úrovně pronásledování ve smyslu zákona o azylu a rovněž i kvalifikační směrnice. Ani žalovaný tuto část výpovědi stěžovatele nijak nezpochybnil, je proto na místě z této výpovědi vycházet. Nejvyšší správní soud je však přesvědčen, že skutkový stav byl v projednávané věci zjištěn nedostatečně, resp. o něm panují nejasnosti, které se městský soud ani žalovaný nepokusily odstranit.

[42] Těžiště odůvodnění rozsudku městského soudu, i rozhodnutí žalovaného ohledně nenaplnění důvodů podle § 12 a §14a zákona o azylu se odvíjí od hodnocení konstatovaných rozporů ve výpovědích stěžovatele během jeho pohovorů dne 3. 8. 2017 a dne 7. 3. 2018. Při prvním pohovoru žalobce správnímu orgánu sdělil, že poté, co se odstěhoval od rodičů, bydlel sám. Zbraně u něj nechali kamarádi, kteří také podporovali OLF a neměli je kam schovat. Při druhém pohovoru ale žalobce uvedl, že bydlel se strýcem, který byl zavražděn před provedenou domovní prohlídkou. Ukryté zbraně i domovní prohlídka měly souviset s jeho strýcem.

[43] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že tyto rozpory se, jak městský soud, tak žalovaný nepokusili dostatečně objasnit. Hodnocení žalovaného o tom, že stěžovatel svou výpověď ohledně domovní prohlídky mezi jedním a druhým pohovorem „zcela změnil“, je pak značně přísné. Nejvyšší správní soud se seznámil s obsahem protokolů z obou pohovorů, které jsou obsahem správního spisu, a dospěl k závěru, že v kontextu celkového průběhu pohovorů (otázek kladených žalovaným a jejich souslednosti, jakož i odpovědí stěžovatele) nelze jednotlivé odchylky ve výpovědích stěžovatele mezi jedním a druhým pohovorem takto jednoznačně hodnotit.

[44] Během pohovoru dne 3. 8. 2017 stěžovatel v úvodu na otázku ohledně míst, kde žil během pobytu ve vlasti uvedl: „*Pronajímal jsem si malý byt v Addis Abebě v letech 2014-2017 na adrese (...), zde jsem měl přechodný pobyt, skrýval jsem se zde. Trvalý pobyt jsem měl na adrese, kterou jsem uvedl v poskytnuté údajii.*“ K dotazu, o jaký druh bydlení se jednalo na adrese trvalého pobytu, stěžovatel uvedl, že šlo o byt ve vlastnictví rodičů a bydlel tam s rodiči. Na otázku s kým sdílel domácnost na adrese přechodného pobytu, sdělil: „*Tam jsem bydlel sám.*“ Následovaly otázky týkající se rodičů a příbuzných stěžovatele, jeho obživy a zaměstnání. K důvodům odjezdu z Etiopie poté stěžovatel vypověděl: „*Účastnil jsem se politické aktivity, prohlídkou u mě našli zbraně. Bylo nás 5, kteří skladovali zbraně. Ostatní nevím, kde jsou. Já jsem se začal schovávat, protože kdyby mě zatkli, tak to by byl konec, to je hlavní důvod, proč jsem musel opustit vlast.*“ Na otázku, z jakého důvodu měl u sebe zbraně, stěžovatel uvedl: „*Byl jsem podporovatelem OLF, kamarádi, kteří byli také podporovatelé OLF, neměli zbraně kam schovat, tak je schovali u mě.*“ Dále uvedl, že zbraně našla státní bezpečnost v listopadu 2016. Na otázku, kde zbraně našla, stěžovatel vypověděl: „*Na adrese mého přechodného bydliště v J. Nejenom zbraně, ale všechno, co tam bylo. Státní bezpečnost odvezla, zavřeli byt, zastavili můj podnik (stravování a kadeřnictví), které se nacházelo také na této adrese. Od té doby jsem tam nemohl bydlet. Zbraně našli v mém bytě. Můj podnik je samostatný kamenný obchod.*“ Žalovaný se dále tázal, při jaké příležitosti státní bezpečnost zbraně našla. Stěžovatel odpověděl: „*Mně to není jasné, ale státní bezpečnost mě pronásledovala dlouho. Předtím jsem byl také zatčen. Mého strýce státní bezpečnost zabilila dne 19. 3. 2009 (podle etiopského kalendáře).*“ Na výzvu, aby popsal, jak konkrétně probíhala situace ohledně nalezení zbraní státní bezpečností, stěžovatel uvedl: „*Nemohu, nebyl jsem tomu účasten, kdybych tam byl, tak by mě dostali, zabili by mě jako strýce.*“ Na upřesňující dotaz žalovaného, zda strýc byl členem OLF, stěžovatel odpověděl, že ano. Na otázku, jak došlo k zabití strýce, stěžovatel vypověděl: „*Já jsem na místě nebyl, ale slyšel jsem, že ho pronásledovali. Bylo to někde v Addis Abebě, snažil se utéct, ale zastřelili ho. Nevím, jak to bylo přesně, pouze jsem o tom slyšel, nebyl jsem u toho.*“ Stěžovatel dále upřesnil, že mu to zavolali rodiče.

[45] Během doplňujícího pohovoru dne 7. 3. 2018 stěžovatel na otázku, jak se u něj našly zbraně, uvedl: „*Nevím přesně, jakou funkci měl strýc, ale byl hodně zapojen, byly odněkud z vládní síly násilím odbaveny. Takže přes strýce, kde byly schované, bydlel jsem nějakou dobu se strýcem. Zbraně mohly být zabaveny od agentů nebo ze skladů. Násilím je zabavili.*“ Na konstatování žalovaného, že v předchozím protokolu uvedl, že bydlel u rodičů nebo sám na adrese přechodného pobytu, stěžovatel uvedl: „*Asi to je omyl, uvedl jsem, že jsem se odstěhoval od rodičů ke strýci, a když jsem tam bydlel, uvedl jsem, že jsem měl svoji práci pod ním, firmu. Sám jsem nebydlel.*“ Na dotaz, kdy strýc zemřel, stěžovatel uvedl: „*V listopadu 2009 podle etiopského kalendáře, říjen 2016 podle evropského. Zabili ho mimo bydliště na kraji Addis Abeby.*“ Na otázku, kdy u něj našli zbraně, stěžovatel uvedl, že po smrti strýce byla prohlídka bytu.

[46] Stěžovatel aktivity strýce a jeho členství v OLF zmiňoval již během prvního pohovoru, podíl stěžovatele na těchto aktivitách, včetně uchování zbraní a účelu, k jakému měly sloužit, nebyl ve správním řízení dostatečně objasněn, stejně jako časová souslednost jednotlivých událostí (zabití strýce, domovní prohlídka a následujících událostí atd.). Pokud žalovaný konstatoval, že kdyby se o stěžovatele, jeho činnost a případnou podporu OLF dlouhodobě zajímala státní bezpečnost, pozice jeho i jeho rodiny, která měla být také vyslýchána, by byla především po zabavení zbraní zcela odlišná. Tyto okolnosti týkající se postavení jeho rodiny před a po prohlídce bytu však nebyly v průběhu správného řízení dostatečně objasněny. Stěžovatel během pohovoru nadto poukazyval na skutečnost, že byl zavřen jeho byt, zastaven jeho podnik, jeho rodinu a příbuzné státní bezpečnost vyslýchala. Okolnosti, jak byla tvrzenými kroky státní bezpečnosti postihnuta jeho rodina, nebyly v podrobnostech zjišťovány, a proto ani objasněny. Žalovaný se ve svém rozhodnutí dostatečně nevypořádal s tím, co stěžovatel v této souvislosti uváděl, a z jakých důvodů tato tvrzení stěžovatele žalovaný nepovažoval za podstatná či věrohodná.

[47] Odchytky mezi výpověďmi stěžovatele v rámci obou pohovorů sice jsou, nicméně v této souvislosti je třeba připomenout rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2010, č. j. 9 Azs 16/2010-229: „*Navíc nelze pominout ani to, že některé nesrovnalosti mohou mít i jiné vysvětlení jako např. časový odstup jednotlivých událostí, o kterých stěžovatel a) hovořil, jeho zapominání a z něho pramenící snaha za každou cenu během pohovoru uvést nějaká konkrétní data, rozdílné chápání některých výrazů, kvalita a způsob tlumočení atd.*“ V tomto kontextu tak nabývá na významu žádost stěžovatele o změnu tlumočnicka. Žalovaný v této souvislosti obdržel dvě žádosti žalobce ohledně požadavku na změnu tlumočnicka, včetně jeho vlastního návrhu na konkrétního tlumočnicka, který by mohl následný správní úkon tlumočit. Jednu ze dne 16. 1. 2018 a druhou ze dne 24. 7. 2018, byť obě byly podle obsahu správního spisu žalovanému doručeny teprve dne 26. 7. 2018 (tj. po uskutečněních pohovorech a seznámení s obsahem správního spisu). Ačkoliv Nejvyššímu správnímu soudu není zřejmé, z jakého důvodu byla žádost ze dne 16. 1. 2018 žalovanému doručena až dne 26. 7. 2018, soud na základě jejího obsahu, adresy žalovaného orgánu (která je odlišná od adresy na žádosti ze dne 24. 7. 2018, což odpovídá průběhu správního řízení) nemá důvod pochybovat o její autenticitě (papír žádosti ze dne 16. 1. 2018 je rovněž poněkud pokrčen, takže skutečně působí dojmem, že se v mezidobí někde „zatoulal“), ani o pravdivosti tvrzení stěžovatele, že na možnost změny tlumočnicka se již dříve dotazoval u Organizace na pomoc uprchlíkům. Uskutečnění doplňkového pohovoru se stěžovatelem k odstranění pochybností o skutkovém stavu v jeho mateřském jazyce, tj. oromštině, tak může být řešením pro vzniklé nejasnosti.

[48] Podle § 22 odst. 1 zákona o azylu *[ú]častník řízení ve věci mezinárodní ochrany má právo jednat v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Písemnosti vyhotovené v cizím jazyce je účastník řízení povinen předkládat v originálním znění a současně v překladu do jazyka českého; to neplatí, jde-li o písemnost vyhotovenou v jazyce, v němž se vede řízení podle věty první, nebo pokud ministerstvo takový překlad nevyžaduje.* Podle odst. 2 téhož ustanovení ministerstvo účastníku řízení ve věci mezinárodní ochrany poskytne bezplatně tlumočnicka na úkony, ke kterým byl ministerstvem předvolán nebo vyzván. Podle odst. 3 téhož ustanovení je účastník řízení oprávněn přizvat si na své náklady tlumočnicka podle své volby.

[49] Z § 22 odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že žadatel o mezinárodní ochranu má právo jednat ve svém mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Podle čl. 15 odst. 3 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepřacované znění) (tzv. „procedurální směrnice“) musí komunikace probíhat v jazyce, který žadatel upřednostňuje, pokud neexistuje jiný jazyk, jemuž žadatel rozumí a je v něm schopen jasně komunikovat. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí s městským soudem, že žadatel o mezinárodní ochranu nemá právo výhradně na tlumočnicka, který hovoří jeho mateřským jazykem. Postačuje, pokud je zajištěn tlumočnick pro jazyk, v němž je žadatel schopen se dorozumět a jasně komunikovat. Stěžovatel sám pak v projednávané věci v rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu dne 3. 8. 2017 uvedl jako jazyky, kterými se je schopen dorozumět amharštinu a oromštinu. Nebylo tedy vadou řízení, pokud správní řízení dosud probíhalo s tlumočením do amharského jazyka. Nicméně v důsledku pochybností o skutkových okolnostech projednávané věci a dílčích nejasností ve výpovědích stěžovatele je potřeba s co největší jistotou objasnit skutkový stav a jednotlivé drobné nesrovnalosti ve výpovědích stěžovatele. Z tohoto důvodu je proto žádoucí učinit tak i s přihlédnutím k jazykovým schopnostem a preferencím žadatele o mezinárodní ochranu a jeho etnické příslušnosti, tj. uskutečnit doplňující pohovor v jazyce oromském.

VI. Závěr a náklady řízení

[50] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedených úvah zrušil rozhodnutí městského soudu a žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 78 odst. 4 ve spojení s § 110

odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu [§ 78 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Bude tedy zejména povinen odstranit nejasnosti ohledně zjištěného skutkového stavu a zařadit do správního spisu všechny podklady, ze kterých při svém hodnocení situace v zemi původu v rozhodnutí vycházel.

[51] Výroky o náhradě nákladů řízení vycházejí z § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobci, který měl ve věci plný úspěch, dle obsahu spisů žádné uplatnitelné náklady v řízení nevznikly. Žalovaný ve věci procesně úspěšný nebyl, náhrada nákladů řízení mu proto nenáleží.

[52] Stěžovateli byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2019, č. j. 1 Azs 286/2019-29, ustanoven zástupcem pro řízení o kasační stížnosti advokát Mgr. Viktor Klíma. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal zástupci stěžovatele odměnu za dva úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení a doplnění kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Za tarifní hodnotu se ve věcech kasačních stížností považuje částka 50.000 Kč (srov. § 9 odst. 4 advokátního tarifu). Za jeden úkon právní služby tak náleží odměna ve výši 3.100 Kč (srov. § 7 bod 3 advokátního tarifu) a náhrada hotových výdajů 300 Kč (srov. § 13 odst. 4 advokátního tarifu). Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů tedy činí celkem 6.800 Kč (2 x 3.100 Kč a 2 x 300 Kč), ke které je třeba přičíst daň z přidané hodnoty ve výši 1.428 Kč, jíž je jmenovaný advokát plátcem; celkem tedy 8.228 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. května 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu